

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Warszawa, dnia 13 stycznia 2026 r.

OPINIA

Związku Rzemiosła Polskiego

dot. projektu ustawy o Funduszu Rozwoju Technologii Przełomowych ([druk nr 1676](#))

1. Przedmiot opinii – wprowadzenie.

Technologie przełomowe (z ang. disruptive technology) to innowacje, która radykalnie zmieniają istniejące rynki i branże, tworząc nowe modele biznesowe i sieci wartości, często zaczynając od niszowych klientów, a ostatecznie wypierając ugruntowane technologie lub firmy, oferując produkty lepsze, tańsze lub bardziej dostępne. Przykładami takich technologii mogą być np. smartfony, streaming czy sztuczna inteligencja, które zmieniły komunikację oraz sposoby zdobywania i wyszukiwania informacji. Technologie przełomowe, to te technologie na których opierać się będzie gospodarka przyszłości.

Inicjatywa Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ma na celu zwiększenie bezpieczeństwa Państwa, wsparcie dla polskiej gospodarki, nauki, administracji oraz społeczeństwa, przez usystematyzowanie nakładów na badania i rozwój, w szczególności w strategicznym obszarze technologii przełomowych dla gospodarki i społeczeństwa.

Dla realizacji celu zaproponowano stworzenie nowego funduszu celowego - Funduszu Rozwoju Technologii Przełomowych.

Fundusz Rozwoju Technologii Przełomowych w zakładanej kwocie 5 mld złotych rocznie ma zapewnić bezpośrednie wsparcie kapitałowe dla polskich firm rozwijających technologie o strategicznym znaczeniu. Środki z Funduszu mają zostać przeznaczone na rozwój m.in. sztucznej inteligencji, komputerów kwantowych czy produkcji leków. Część budżetu ma zostać przeznaczona na finansowanie projektów badawczo-rozwojowych oraz rozwijanie współpracy między uczelniami, przemysłem a instytucjami publicznymi. Działania Funduszu

Opinia powstała w ramach projektu, pt. „Monitorowanie prawa przez organizacje rzemiosła w zakresie zatrudnienia i umiejętności” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus 2021-2027 w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (nr umowy: FERS.04.03-IP.06-0001/24).

mają stanowić uzupełnienie inicjatyw Narodowego Centrum Badań i Rozwoju czy Polskiego Funduszu Rozwoju, oferując szybszy dostęp do finansowania oraz szerszą skalę wsparcia.

Dysponentem Funduszu ma zostać minister właściwy do spraw informatyzacji (art. 5 ust. 2 projektu), któremu doradzać ma wieloosobowa Rada Funduszu, w której składzie znajdą się przedstawiciele Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Rządu, środowiska naukowego i przedsiębiorców. Fundusz będzie funkcjonował w oparciu o programy inwestycyjne, ustanawiane przez Radę Ministrów w drodze uchwały na wniosek ministra właściwego do spraw informatyzacji pozytywnie zaopiniowany przez Radę Funduszu. W strukturze Funduszu wyodrębnionych zostanie pięć subfunduszy celowych (art. 5 ust. 3), odpowiadających głównym obszarom wsparcia:

1. Subfundusz naukowo-badawczy - przeznaczony na finansowanie prac badawczo-rozwojowych z obszaru technologii przełomowych, realizowanych głównie przez jednostki naukowe, konsorcje B+R i wybitnych naukowców.
2. Subfundusz wsparcia innowacyjnej gospodarki - przeznaczony na zapewnienie wsparcia przedsiębiorcom (w tym startupom, innowacyjnym MŚP) wdrażającym przełomowe technologie, w tym ich ekspansji zagranicznej i skalowania działalności.
3. Subfundusz nowoczesnej administracji - przeznaczony na wsparcie projektów transformacji cyfrowej sektora publicznego, wdrażanie nowatorskich rozwiązań technologicznych w administracji rządowej i samorządowej celem zwiększenia efektywności i dostępności usług publicznych.
4. Subfundusz bezpieczeństwa cyberprzestrzeni - przeznaczony poprawie bezpieczeństwa państwa w cyberprzestrzeni, poprzez finansowanie projektów z zakresu cyberbezpieczeństwa, kryptografii, ochrony infrastruktury krytycznej i rozwijania rodzimych narzędzi zabezpieczających przed cyberzagrożeniami.
5. Subfundusz edukacyjno-popularyzatorski - przeznaczony na rozwój kompetencji przyszłości poprzez np. dofinansowanie projektów edukacyjnych, szkoleń, stypendiów oraz inicjatyw popularyzujących naukę i innowacje w społeczeństwie.

Projektowana inicjatywa jest kierunkowo zgodna z **projektowaną Strategią Rozwoju Polski do 2035 roku**, która określa trzy główne cele dla polityki rozwoju państwa w najbliższej dekadzie, tj.:

- 1) łagodzenie zmian demograficznych i adaptację do nich (cel demograficzny);
- 2) tworzenie warunków dla sprawiedliwej i konkurencyjnej gospodarki z poszanowaniem dla środowiska i klimatu (cel gospodarczy);
- 3) wzmocnienie bezpieczeństwa, odporności i sprawności państwa (cel bezpieczeństwa).

Niemniej, w projekcie Strategii Rozwoju Polski do 2035 roku mimo multiplikowania różnych funduszy i planowanego utworzenia: Funduszu Wsparcia Technologii Krytycznych, Funduszu Transformacji Cyfrowej i Przyjaznej dla Środowiska, Funduszu Bezpieczeństwa i Odporności, Funduszu Modernizacji Bezpieczeństwa Publicznego i Ochrony Ludności; **nie zaplanowano Funduszu Rozwoju Technologii Przełomowych**, który może być ciekawszym i bardziej innowacyjnym przedsięwzięciem uwzględniającym poszanowanie zasad dialogu społecznego. dzięki planowanej do powołania Radzie Funduszu (opiniodawczo-doradczej).

Inicjatywa Prezydenta wpisuje się również w **Strategię Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej** przyjętą 25 lipca 2025 roku, do której złożzeń należy wzmocnienie potencjału gospodarczego oraz technologicznego, bezpieczeństwa demograficznego i ochrony środowiska, w tym:

- wzmocnienie potencjału polskiego przemysłu obronnego i jego zdolności do zabezpieczenia potrzeb wojska polskiego, rozbudowy jego możliwości eksportowych oraz zredukowania uzależnienia od zewnętrznych łańcuchów dostaw;
- wzmocnienie konkurencyjności polskiej gospodarki, poprzez rozwój nauki oraz zwiększenie nakładów na badania i rozwój, ze szczególnym uwzględnieniem technologii podwójnego zastosowania, w tym m.in. sztucznej inteligencji czy technologii kwantowych;
- wzmocnienie bezpieczeństwa energetycznego państwa;

- tworzenie warunków umożliwiających poprawę sytuacji demograficznej, w tym wzmocnienie ochrony i zapewnienie rozwoju rodziny¹.

Ponadto, wpisuje się również w wizję i cele określone w 3 kierunkach (państwo, ludzie oraz gospodarka i technologie), **projektowanej Strategii Cyfryzacji Państwa**. Cele w ramach kierunku „państwo” koncentrują się na zwiększeniu i poprawie jakości świadczenia e-usług publicznych, cyfryzacji procesów administracyjnych i postępowań sądowych, optymalizacji funkcjonowania systemów i rejestrów, rozwoju cyfrowej tożsamości, wykorzystaniu chmury obliczeniowej czy wzmocnieniu otwartości danych i wymiany danych. Cele w ramach kierunku „ludzie” dotyczą nie tylko bezpieczeństwa przestrzeni cyfrowej, ale zgodnie ze zdefiniowanymi wyzwaniami i potrzebami, obejmują również działania w zakresie cyfrowego zdrowia, rozwoju branż kreatywnych, digitalizacji zasobów kultury i nauki oraz rozwoju akademii i nauki w odniesieniu do sektora cyfrowego. Cele w ramach najbardziej przekrojowego kierunku dotyczącego gospodarki i technologii koncentrują się na: zagadnieniach cyfrowej transformacji przedsiębiorstw, w tym działaniach wspierających ten proces oraz dotyczących rozwoju e-usług dla przedsiębiorców; priorytetach w zakresie rozwoju sztucznej inteligencji i innych technologii przełomowych, rozwoju technologii kosmicznych, a także finansowaniu i wsparciu innowacji oraz open source.

W przykładowym celu 4.2.2 pt. „Realizacja i finansowanie R&D oraz wdrożeń sztucznej inteligencji odbywa się w sposób efektywny i transparentny”, Strategia zakłada:

- stworzenie i zarządzanie mechanizmem koordynacji obecnych funduszy, konkursów i sposobów ich realizacji, aby uniknąć duplikacji działań i nieefektywnego wydatkowania środków inwestycyjnych wraz z koniecznością centralizowania agendy badawczej, rozwojowej oraz wdrożeniowej;
- priorytetyzacja w finansowaniu komercjalizacji i wykorzystania technologii sztucznej inteligencji przez startupy, administrację publiczną, MŚP, duże przedsiębiorstwa oraz organizacje pozarządowe;

¹ Informacja „Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej” (25.07.2025)

<https://www.gov.pl/web/premier/strategia-bezpieczenstwa-narodowego-rzeczypospolitej-polskiej>

Opinia powstała w ramach projektu, pt. „Monitorowanie prawa przez organizacje rzemiosła w zakresie zatrudnienia i umiejętności” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus 2021-2027 w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (nr umowy: FFRS.04.03-IP.06-0001/24).

- utworzenie jednego miejsca dostępu do informacji o wszystkich źródłach finansowania projektów AI, w którym będzie możliwość znalezienia najbardziej odpowiedniego dla projektu funduszu.

Warto przy tym zauważyć, że w Strategii zapisano zapewnienie funkcjonowania Funduszu Cyberbezpieczeństwa i świadczeń teleinformatycznych oraz podjęcie prac nad rozwojem oraz modyfikacją formuły tego Funduszu, na co projektowana inicjatywa Prezydenta może stanowić odpowiedź.

Ustawę można ocenić jako wpisującą się w **Politykę Cyfrowej Transformacji Edukacji**, bowiem rozwój technologii przełomowych wiąże się z 3. Celem Polityki dotyczącej „Nowych technologii, w tym sztucznej inteligencji, w szkole”. Jest to tym bardziej ważne, zważywszy, że: „Należy w zaplanowany sposób przybliżać uczniom kolejne najnowsze technologie cyfrowe powszechnie dostępne. Wszystkie trzy grupy urządzeń: roboty, płytki programowalne, sztuczna inteligencja, mają walory edukacyjne i reprezentują rozwiązania o dużym znaczeniu nie tylko w edukacji. Roboty będą coraz częściej wyręczać człowieka, mikrokontrolery z czujnikami i modułami wykonawczymi to fragmenty tzw. urządzeń wbudowanych, z którymi człowiek ma do czynienia na co dzień, natomiast elementy sztucznej inteligencji w zawrotnym tempie będą wdzierać się do życia jednostek i społeczeństw, stając się zarówno wsparciem dla człowieka, jak i wnosząc zagrożenia.”

Projektowana ustawa wpisuje się w **Zintegrowaną Strategię Umiejętności 2030** - w „Kierunek działania 2. Upowszechnianie istniejących oraz opracowanie i wdrażanie nowych rozwiązań na rzecz rozwoju umiejętności podstawowych i przekrojowych oraz zawodowych dzieci, młodzieży i osób dorosłych: wzmacnianie świadomości i rozwijanie umiejętności wykorzystania technologii AI, w tym rozwijanie i promowanie etyki dotyczącej AI, na przykład w ramach szkolnych programów nauczania i programów studiów”.

Ponadto projekt jest kierunkowo zgodny ze **Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** – rozwój technologii przełomowych koresponduje z powyższą Strategią, ponieważ: „Wdrażane instrumenty wsparcia powinny

zatem obejmować m.in. edukację, otoczenie prawno-biznesowe, infrastrukturę instytucjonalną, promocję oraz rozwój i wykorzystanie nowych technologii, które mogą być wykorzystywane na rzecz rozwoju branż kreatywnych (np. opartych na sztucznej inteligencji czy automatyzacji). Rozwój Sektora kultury i kreatywnych (SKK) uzależniony jest m.in. od efektywnych interakcji między poszczególnymi czynnikami odpowiedzialnymi za ich funkcjonowanie. Odpowiednie interwencje państwa na rzecz stabilnego rozwoju polskich SKK powinny obejmować zatem wszystkie segmenty tego ekosystemu: edukację, naukę, biznes, administrację samorządową i rządową, instrumenty legislacyjne oraz finansowe sprzyjające rozwojowi działalności na każdym etapie cyklu życia przedsiębiorstwa (od poziomu pomysłu, przez startup, mikro-, małe, średnie i duże firmy), instytucje kultury, organizacje pozarządowe, twórców oraz społeczeństwo jako końcowego odbiorcę wytwarzanych przez SKK dóbr i usług.”

Projektowana ustawa wpisuje się w **Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na lata 2024-2026** w „Działanie 3.3.4. Rozwój umiejętności, kwalifikacji i kompetencji pracowników w ramach KFS, w tym również związanych z transformacją cyfrową i energetyczną.”

Ponadto, inicjatywa wpisuje się w **Strategię Rozwoju Rzemiosła Polskiego na lata 2025-2029** potencjalnie w zakresie wdrożenia narzędzi cyfrowych, rozwoju poszczególnych rodzajów rzemiosła i adaptację nowych technologii przez różne typy rzemiosła.

2. Istota proponowanych rozwiązań i ocena ich skutków.

Projektowana ustawy o Funduszu Rozwoju Technologii Przełomowych określa:

- 1) organizację i zasady działania Funduszu Rozwoju Technologii Przełomowych, oraz jego cele;
- 2) zasady gromadzenia środków Funduszu;
- 3) zasady udzielania finansowania i dofinansowania ze środków Funduszu;
- 4) organizację, tryb działania i zadania Rady Funduszu.

Projekt nie zawiera delegacji do wydania rozporządzeń określających szczegółowe zasady gospodarki finansowej funduszu, możliwości dokonywania montażu finansowych z innymi środkami czy trybu wyboru programów i projektów inwestycyjnych.

Ustawa określa katalog celów Funduszu na rzecz wzmocnienia bezpieczeństwa państwa, poprzez wspieranie polskiej nauki, administracji, gospodarki i społeczeństwa w rozwijaniu technologii przełomowych, w tym:

- a) biotechnologii i medycyny,
 - b) interfejsów człowiek-maszyna i technologii immersyjnych,
 - c) technologii materiałowych i produkcyjnych,
 - d) technologii komunikacyjnych,
 - e) sztucznej inteligencji i robotyki,
 - f) technologii energetycznych,
 - g) technologii kosmicznych i transportowych,
 - h) technologii środowiskowych, klimatycznych i rolniczych,
 - i) technologii cyfrowych i obliczeniowych, w tym technologii kwantowych i kryptografii,
 - j) neurotechnologii
- oraz tworzeniu, rozwijaniu, wdrażaniu i popularyzowaniu rozwiązań opartych na tych technologiach.

Niemniej, projektowana inicjatywa skupiając się na rozwoju technologii przełomowych, które definiuje jedynie w wymienionych wyżej punktach nie uwzględnia wprost możliwości wsparcia małych innowacji (małych przełomów technologicznych) dokonywanych w mikro, małych i średnich przedsiębiorstwach, które dzięki środkom Funduszu mogłyby znacząco ulepszyć produkty, usługi i procesy, a w efekcie generować swoją skalą wartość dodaną dla całej

polskiej gospodarki. Powyższe może prowadzić do marginalizacji sektora MŚP i rzemiosła w roli beneficjentów Funduszu, szczególnie jeśli wsparcie skoncentruje się wyłącznie na dużych projektach naukowo-badawczych.

Ponadto, projekt ustawy nie zawiera precyzyjnego określenia na czym ma polegać „przełomowość” i w jaki sposób ma być oceniana. Brak precyzyjnych, mierzalnych kryteriów definiujących pojęcie „technologii przełomowej” oraz procedur oceny wniosków jest jednym z głównych mankamentów projektu. Projekt ustawy pozostawia szczegóły do doprecyzowania, co rodzi obawy dotyczące obiektywności organów zarządzających funduszem i potencjalnego nierównego traktowania wnioskodawców. Można jedynie przypuszczać, że konieczne będzie stosowanie 9 stopniowej skali TRL, służącej do określenia dojrzałości technologicznej projektów. Wśród kryteriów oceny przedsięwzięć mogą znaleźć się kategorie takie jak: potencjalny wpływ gospodarczy i społeczny wyrażony konkretnymi wskaźnikami, stopień innowacyjności w skali międzynarodowej oraz zdolność do komercjalizacji. Niemniej, zbyt wąskie rozumienie terminu „przełomowości” może skutkować wykluczeniem innowacji procesowych, organizacyjnych i produktowych charakterystycznych dla rzemiosła i MŚP. Warto zatem rozważyć przyjęcie podejścia proporcjonalnego, dostosowującego kryteria oceny do skali działalności wnioskodawcy oraz specyfiki branży.

W ustawie nie zawarto również zapisów służących ochronie własności intelektualnej i dyskrecjonalności przy ocenie proponowanych do wsparcia inicjatyw. Powyższe grozi ryzykiem utraty przewagi konkurencyjnej związanej potencjalnie z nowymi technologiami.

Dokonywany podział Funduszu na pięć subfunduszy:

- 1) naukowo-badawczy;
- 2) nowoczesnej administracji;
- 3) bezpieczeństwa cyberprzestrzeni;
- 4) edukacyjno-popularyzatorski;

5) wsparcia innowacyjnej gospodarki;

można uznać za działanie teoretyczne służące jedynie do podziału środków między zadaniami. Niemniej przyjmując taki podział warto również wprowadzić **6 subfundusz rozwoju i cyfryzacji rzemiosła**.

W projekcie założono, że w ramach Funduszu zostanie wyodrębniona 10% rezerwa z zaplanowanych na dany rok środków z przeznaczeniem na realizację nieplanowanych wcześniej wydatków powstałych w toku realizacji programu inwestycyjnego lub planu wydatków obsługowych Funduszu i której uruchomienie oraz przeznaczenie będzie wymagało pozytywnej opinii Rady Funduszu. Nie doprecyzowano jednak zasad gospodarki środkami rezerwy, a także nie uwzględniono sposobu rozliczania wydatkowanych środków. W projekcie przyjęto zasadę roczności budżetu i nie zawarto zapisów dotyczących ewentualnego możliwego krótkiego (miesięcznego) wydłużenia wydatkowania i rozliczenia środków.

W projekcie określono koszty obsługi Funduszu, w tym koszty promocji Funduszu, w maksymalnej kwocie 1% wydatków Funduszu zaplanowanych na dany rok, co można uznać za uzasadnione.

W ustawie w art. 6 ust 5 określono szczególne przypadki, w których środki w ramach programu inwestycyjnego mogą być przeznaczone na realizację projektu strategicznego z pominięciem konkursu, przy łącznym spełnieniu określonych szczegółowo warunków odnoszących się do, formy prawnej /rodzaj podmiotu realizującego projekt strategiczny (określono katalog), rodzaj projektu (nie wsparcia działalności gospodarczej podmiotu go realizującego, ma szczególnie istotne znaczenie, charakteryzuje się wysokim stopniem pilności) możliwości organizacyjnych podmiotu (zdolności techniczne, organizacyjne, kadrowe lub wynikające z jego formy prawnej lub zawartych umów, do uzasadnionej ekonomicznie realizacji danego projektu).

Katalog podmiotów realizujących tzw. projekty strategiczne, z możliwym pominięciem procedury konkursowej, wśród których wymieniono:

- a) jednostkę sektora finansów publicznych, lub jednostkę jej podległą lub przez nią nadzorowaną,
- b) instytucję rozwoju, o której mowa w ustawie z dnia 4 lipca 2019 r. o systemie instytucji rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 923 oraz z 2025 poz. 352 i 769),
- c) jednostkę systemu oświaty lub jej organ prowadzący będący jednostką samorządu terytorialnego lub ministrem,
- d) podmiot systemu szkolnictwa wyższego i nauki,
- e) publiczny podmiot prowadzący działalność leczniczą,
- f) publiczny podmiot o szczególnym znaczeniu dla bezpieczeństwa narodowego.

W powyższym katalogu nie znalazły się organizacje samorządu gospodarczego rzemiosła, tj. cechy, izby rzemieślnicze i Związek Rzemiosła Polskiego, o których mowa w art. 7. ust. 3 pkt 1, 3 i 4 w Ustawie z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle (Dz.U. 2020 poz. 2159 z późn. zm), do których zadań należy m.in. promocja działalności gospodarczej i społeczno-zawodowej rzemiosła oraz uczestniczenie **w realizacji zadań z zakresu oświaty i wychowania w celu zapewnienia wykwalifikowanych kadr dla gospodarki**, w tym prowadzenie szkół. Powyższe warto zmienić wprowadzając do katalogu podmiotów realizujących tzw. projekty strategiczne zwłaszcza Związek Rzemiosła Polskiego i Izby rzemieślnicze. Wprowadzenie może przyczynić się do wykorzystania potencjału organizacji zrzeszających przedsiębiorców i potencjału samych rzemieślników działających w tradycyjnych (bytowych) zawodach. Dla rzemieślników wprowadzenie innowacji technologicznych może stanowić istotny element rozwoju i przewagi konkurencyjnej oraz z czasem stać się źródłem sukcesu polskiej gospodarki. Chociaż w Unii Europejskiej zasadniczo obowiązuje zakaz pomocy publicznej zakłócającej konkurencję, to istnieją liczne wyjątki takie jak pomoc de minimis (limit podniesiony do 300 tys. EUR od 2024 r.), wsparcie dla celów środowiskowych, badań i rozwoju, innowacji czy regionów deficytowych, pod warunkiem spełnienia ścisłych kryteriów i zgodności z zasadami rynku

wewnętrznego. Fundusz Rozwoju Technologii Przetomowych ma przede wszystkim dotyczyć badań i rozwoju oraz innowacji.

Jednocześnie wśród warunków (łącznych dla wyłączenia z konkursu), dotyczących rodzaju projektu strategicznego w art. 6 ust 5 pkt 2 lit „a” zapisano, że projekt strategiczny „nie dotyczy wsparcia działalności gospodarczej podmiotu realizującego ten projekt”, co może budzić pewne wątpliwości bowiem w projektach zwykle określa się tzw. koszty pośrednie dotyczące m.in. sprzątnia, administracji i zarządzania, a także może budzić generalne wątpliwości czy podmiot nieprowadzący działalności gospodarczej wymagającej efektywności i racjonalności działań może być dobrym realizatorem projektów strategicznych, dot. nowych technologii. Warto rozważyć wykreślenie wymienionego zapisu w art. 6 ust 5 pkt 2 lit „a”.

Projekt ustawy nie tylko nie zawiera precyzyjnych kryteriów oceny projektów w konkursach ale również określonej kwalifikowalności kosztów w projektach inwestycyjnych. Te elementy zwykle są rozwijane w rozporządzeniach wykonawczych lub regulaminach programów inwestycyjnych. Ponadto, nie ma pewności czy programy inwestycyjne zostaną określone i uchwalone przez Radę Ministrów i w efekcie jak szybko konkursy zostaną ogłoszone, a ich realizatorzy wyłonieni. Ocena projektów inwestycyjnych to skomplikowany proces analizy opłacalności i ryzyka przedsięwzięcia, który polega na zastosowaniu metod statycznych (jak okres zwrotu, ARR - Accounting Rate of Return, tj. Księgowa Stopa Zwrotu) i dynamicznych (NPV - Net Present Value, czyli wartość bieżąca netto, IRR - Internal Rate of Return, czyli wewnętrzna stopa zwrotu). Proces ten wymaga zaangażowania ekspertów do oceny projektów oraz przemyślanego sformułowania celów wsparcia.

Zgodnie z art. 11 projektu Rada Funduszu składa się z:

- 1) przedstawiciela ministra właściwego do spraw informatyzacji;
- 2) przedstawiciela ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki;
- 3) przedstawiciela ministra właściwego do spraw gospodarki;
- 4) przedstawiciela ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania;
- 5) przedstawiciela Ministra Obrony Narodowej;
- 6) przedstawiciela Prezesa Rady Ministrów;

Opinia powstała w ramach projektu, pt. „Monitorowanie prawa przez organizacje rzemiosła w zakresie zatrudnienia i umiejętności” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus 2021-2027 w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (nr umowy: FERS.04.03-IP.06-0001/24).

- 7) trzech przedstawicieli ogólnokrajowych organizacji zrzeszających przedsiębiorców, do których zadań statutowych należą sprawy objęte zakresem działań Funduszu;
- 8) trzech przedstawicieli podmiotów wchodzących w skład systemu szkolnictwa wyższego i nauki, o którym mowa w art. 7 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, z późn. zm.²⁾);
- 9) czterech przedstawicieli Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, w tym co najmniej jednego przedstawiciela Biura Bezpieczeństwa Narodowego.

Proponowana struktura Rady Funduszu, składającej się z szesnastu członków z dominacją sześciu reprezentantów rządu, stwarza potencjał dla marginalizacji sektora biznesu, a szczególnie małych i średnich przedsiębiorstw oraz rzemiosła. Zapis przewidujący trzech przedstawicieli ogólnokrajowych organizacji przedsiębiorców może nie gwarantować rzeczywistej reprezentacji specjalistycznych związków pracodawców rzemieślniczych, co osłabia głos MŚP w procesach alokacji publicznych środków finansowych. Warto zauważyć, że obecnie w Radzie Dialogu Społecznego zasiada 7 reprezentatywnych organizacji pracodawców, które uzyskały reprezentatywność i zgłosiły swój udział, a są to: Konfederacja Lewiatan, Federacja Przedsiębiorców Polskich, Pracodawcy RP, Polskie Towarzystwo Gospodarcze, Business Centre Club, Związek Przedsiębiorców i Pracodawców oraz Związek Rzemiosła Polskiego. Z tego względu narzucana liczba trzech przedstawicieli może budzić wątpliwości. Niemniej, dla zachowania faktycznej reprezentacji mikro, małych i średnich przedsiębiorców, w radzie powinni być wymienieni przedstawiciel Związku Rzemiosła Polskiego (organizacji skupiającej kluczowych dla każdej gospodarki rzemieślników i których włączenie technologiczne można uznać za szczególnie ważne) oraz przedstawiciel Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców.

Projekt nie zawiera informacji o kadencyjności Rady Funduszu, wynagrodzeniu jej członków i zapisów służących przeciwdziałaniu konfliktowi interesów. Rola Prezydenta, wydaje się

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 1871, 1897 oraz z 2025 r. poz. 619, 620, 621, 622 i 1162.

większa niż tylko patronat honorowy (określony w art. 2), skoro ma prawo powoływania i odwoływania wszystkich członków Rady Funduszu (art. 11 ust. 8).

Projekt nie zawiera standardowej Oceny Skutków Regulacji, w tym pogłębionej analizy problemów wymagających rozwiązania. W uzasadnieniu zapisano przewidywany pozytywny wpływ działania Funduszu na sytuację fiskalną budżetu państwa oraz jednoznacznie korzystny skutek społeczny projektowanej ustawy, w szczególności z uwagi na wzrost poziomu kompetencji cyfrowych w społeczeństwie. Określono również przewidywany pozytywny wpływ projektowanej ustawy na działalność mikro-, małych, średnich i dużych przedsiębiorstw, z uwagi na fakt że jeden z pięciu subfunduszy dotyczy bezpośrednio wsparcia innowacyjnej gospodarki, a pozostałe zakładają finansowanie zadań związanych z rozwojem technologicznym, w tym infrastrukturą badawczą. Niemniej, z samej ustawy bez aktów wykonawczych i założeń programów trudno ocenić czy te założenia w odniesieniu do najmniejszych firm będą odzwierciedlone w rzeczywistości. W ustawie nie ma wprost zapisów dot. wsparcia małych firm i zmian technologicznych w ich działalności. Uzasadnienie projektu ustawy w pewnych miejscach zawiera stwierdzenia, które nie do końca mają oparcie w celu przyświecającym tej regulacji. Otóż pod koniec uzasadnienia Projektu ustawy pojawia się stwierdzenie, że: *„Projekt ustawy nie dotyczy praw i obowiązków przedsiębiorców lub ich praw i obowiązków wobec organów administracji publicznej.”* Powyższe stwierdzenie może budzić wątpliwości, ponieważ idea Funduszu powinna mieć na celu umożliwienie udziału przedsiębiorców w konkursach związanych z dofinansowaniem badań nad technologiami przełomowymi. Co więcej, wyniki tych badań mogą mieć przełożenie na działalność innych uczestników obrotu gospodarczego, którzy będą chcieli korzystać ze skomercjalizowanych technologii przełomowych (systemy AI, drony, internet rzeczy - IoT). Potencjalnie firmy rzemieślnicze będą beneficjentami dokonań na gruncie technologii przełomowych. Jednakże konieczne jest podkreślenie roli samorządu gospodarczego rzemiosła na równi z przedstawicielami nauki oraz innych organizacji zrzeszających przedsiębiorców. Udział samorządu gospodarczego rzemiosła w nowatorskich i strategicznych pracach rozwojowych można uznać za szczególnie istotny, bowiem nowe materiały, technologie druku, unikatowe

systemy mogą w znaczący sposób zmienić sposób wykonywania rzemiosła, opracowywania dóbr o niespotykanej jakości i precyzji.

W projekcie brakuje powiązania Funduszu z systemem edukacji dualnej oraz szkolnictwem branżowym. Nie przedstawiono też mechanizmów umożliwiających mikroprzedsiębiorcom udział w projektach innowacyjnych lub pilotażowych w formie partnerstw z instytucjami naukowymi. Brakuje również zapisów umożliwiających finansowanie z projektowanego funduszu stypendiów, szkoleń, kursów, które byłyby korzystne dla rozwoju nauki i zainteresowania pozyskiwaniem środków Funduszu.

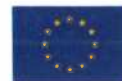
W projekcie ustawy brakuje zapisów dotyczących bezpieczeństwa żywnościowego kraju, dbałości o rodzimą produkcję i zdrowe produkty, które są kluczowe dla zdrowia społeczeństwa i rozwoju gospodarki kraju.

W uzasadnieniu do ustawy nie dokonano analizy ewentualnego nakładanie się z wsparcia z funduszu z istniejącymi już instrumentami (NCBR, PARP, ARP, PFR, NCBiR-owe ścieżki, FENG, subfundusze BGK).

Rola ministra ds. informatyzacji jako dysponenta Funduszu, którego oddziaływanie wykracza poza cyfryzację i dotyczy działań z zakresu gospodarki, zdrowia i edukacji może budzić pewne wątpliwości.

3. Propozycje doskonalenia

Eksperci organizacji rzemiosła identyfikują siedem kluczowych zagrożeń związanych z wdrażaniem Funduszu. Pierwsze dotyczy braku jednoznacznych wytycznych i ryzyka arbitralnych interpretacji aktów wykonawczych. Drugie wiąże się z potencjalnym powielaniem istniejących już instrumentów wsparcia dla innowacji, takich jak NCBR czy Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, co może prowadzić do fragmentacji wysiłków. Trzecie ryzyko dotyczy rzeczywistego wpływu wsparcia na gospodarkę – sama wielkość środków (pięć miliardów złotych rocznie) nie gwarantuje ich efektywności. Czwarte zagrożenie stanowi upolitycznienie procesu decyzji spowodowane dominacją przedstawicieli rządu w Radzie. Piąte ryzyko to marginalizacja MŚP, szóste – niedostateczna koordynacja z programami Unii

Europejskiej, a siódme – brak precyzyjnych wskaźników sukcesu i mechanizmów ewaluacji. Procedury zawierają również mechanizm obejścia konkursu dla „projektów strategicznych”, co stwarza niebezpieczeństwo manipulacji i braku transparentności.

Eksperci organizacji rzemiosła sformułowali szereg konkretnych rekomendacji naprawczych.

- I. Konieczne jest wprowadzenie obligatoryjnej reprezentacji organizacji rzemieślniczych w Radzie Funduszu oraz jasnych kryteriów kwalifikacyjnych dla jej członków. Istotne jest wzmocnienie roli Prezydenta oraz wzmocnieniem niezależności Rady poprzez kadencyjność i mechanizmy kontrolne.
- II. W zakresie merytorycznym niezbędne jest opracowanie precyzyjnej definicji technologii przełomowych wraz z obiektywnymi kryteriami oceny projektów dostosowanymi do skali działalności wnioskodawcy.
- III. Rekomenduje się wzmocnienie mechanizmów przejrzystości, protokołów oceny i jawności decyzji.
- IV. Podkreślenia wymaga także potrzeba wypracowania synergii z istniejącymi instytucjami wsparcia innowacji oraz wprowadzenia dedykowanych ścieżek dla MŚP z elementami doradczo-szkoleniowymi.

Ponadto, w projektowanej ustawie warto dokonać następujących zmian:

- 1) Rekomenduje się wprowadzenie postanowień do Projektu ustawy podkreślających udział samorządu gospodarczego rzemiosła zarówno w projektach strategicznych, jak i w Radzie Funduszu już teraz przewidującej partycypację „przedstawicieli ogólnokrajowych organizacji zrzeszających przedsiębiorców”, w ten sposób, że:**

- w art. 6 ust. 5 pkt 1 Projektu ustawy nadać brzmienie:**

„W szczególnie uzasadnionych przypadkach środki w ramach programu inwestycyjnego mogą być przeznaczone na realizację projektu strategicznego z pominięciem konkursu, jeżeli łącznie spełnione są następujące przesłanki:

- 1) podmiotem realizującym projekt strategiczny jest:*

- a) jednostka sektora finansów publicznych, lub jednostka jej podległa lub przez nią nadzorowana,
- b) instytucja rozwoju, o której mowa w ustawie z dnia 4 lipca 2019 r. o systemie instytucji rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 923 oraz z 2025 poz. 352 i 769),
- c) jednostka systemu oświaty lub jej organ prowadzący będący jednostką samorządu terytorialnego lub ministrem,
- d) podmiot systemu szkolnictwa wyższego i nauki, a także samorząd gospodarczy rzemiosła,
- e) publiczny podmiot prowadzący działalność leczniczą,
- f) publiczny podmiot o szczególnym znaczeniu dla bezpieczeństwa narodowego;

– **w art. 8 pkt 7 Projektu ustawy poprzez nadanie mu brzmienia:**

„Fundusz gromadzi środki z przeznaczeniem na finansowanie lub dofinansowanie zadań polegających na:

7) rozwoju zaplecza infrastrukturalnego jednostek systemu oświaty, podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki, a także samorządu gospodarczego rzemiosła, podmiotów wykonujących zadania publiczne oraz przedsiębiorców działających w sektorze technologii przełomowych;”

– **w art. 11 ust. 1 pkt 7 Projektu ustawy nadać brzmienie:**

„Rada Funduszu składa się z:

7) trzech przedstawicieli ogólnokrajowych organizacji zrzeszających przedsiębiorców, do których zadań statutowych należą sprawy objęte zakresem działań Funduszu, w tym jeden przedstawiciel Związku Rzemiosła Polskiego, o którym mowa w art. 12 ustawy z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle (Dz.U. z 2020 r., poz. 2159);”

2) W art. 4 Projektu ustawy dodać literę „k” i „l” oraz nadać brzmienie:

„Celem Funduszu jest działanie na rzecz wzmocnienia bezpieczeństwa państwa, w szczególności w zakresie realizacji i wdrażania strategii bezpieczeństwa narodowego, o której mowa w art. 24 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2025

r. poz. 825, 1014 i 1080), poprzez wspieranie polskiej nauki, administracji, gospodarki i społeczeństwa w rozwijaniu technologii przełomowych, w tym:

- a) biotechnologii i medycyny,
- b) interfejsów człowiek-maszyna i technologii immersyjnych,
- c) technologii materiałowych i produkcyjnych,
- d) technologii komunikacyjnych,
- e) sztucznej inteligencji i robotyki,
- f) technologii energetycznych,
- g) technologii kosmicznych i transportowych,
- h) technologii środowiskowych, klimatycznych i rolniczych,
- i) technologii cyfrowych i obliczeniowych, w tym technologii kwantowych i kryptografii,
- j) neurotechnologii,
- k) bezzałogowych statków powietrznych,
- l) innowacji technologicznych w firmach rzemieślniczych.

– oraz tworzeniu, rozwijaniu, wdrażaniu i popularyzowaniu rozwiązań opartych na tych technologiach.

3) W art. 9 ust. 1 Projektu ustawy dodać pkt 2(1) o treści następującej:

„Przychodami Fundusz są:

2(1)) wpływy z kar pieniężnych, o których mowa w art. 73 ustawy z dnia 26 kwietnia 2024 r. o zapewnianiu spełniania wymagań dostępności niektórych produktów i usług przez podmioty gospodarcze (Dz. U. z 2024 r. poz. 731);

4) W art. 11 ust. 5 Projektu ustawy nadać brzmienie:

„Organizacje, o których mowa w ust. 1 pkt 7 i 8, do zgłoszenia kandydatury danej osoby, załączają zgodę na piśmie lub w postaci elektronicznej tej osoby na kandydowanie do Rady Funduszu, życiorys zawierający, w szczególności informacje dotyczące posiadanego wykształcenia oraz doświadczenia zawodowego oraz złożone, pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń, oświadczenie na piśmie lub w postaci elektronicznej o:

- 1) niekaralności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego;
- 2) posiadaniu obywatelstwa polskiego;
- 3) posiadaniu pełni praw publicznych.”

4. Podsumowanie

Struktura funduszu oparta na pięciu subfunduszach dedykowanych kluczowym obszarom wsparcia – w tym sztucznej inteligencji, technologiach kwantowych, biotechnologii, robotyce i technologiach materiałowych – stanowi potencjalny instrument koordynacji wysiłków zmierzających do zmniejszenia dystansu technologicznego polskich podmiotów wobec rynków najbardziej zaawansowanych. Fundusz może mieć potencjał do powiązania sektora cywilnego z wynikami badań w obszarze obronności i bezpieczeństwa, co odpowiada globalnemu trendowi integracji badań naukowych z wymogami strategicznymi kraju.

Istnieje szeroki konsensus środowiska rzemieślniczego co do utworzenia Funduszu Rozwoju Technologii Przełomowych w zakresie jego potencjału. Organizacje rzemiosła uznają, że projekt wpisuje się logicznie w strategiczne kierunki rozwoju Polski, szczególnie w obszarach bezpieczeństwa narodowego, innowacyjności oraz badań i rozwoju. Jednocześnie opiniodawcy zwracają uwagę na krytyczną lukę w projekcie: brak mierzalnych wskaźników skuteczności oraz dublowanie zadań względem działalności takich instytucji jak NCBR czy PARP. Bez precyzyjnych definicji rzeczywistych efektów Fundusz może pozostać jedynie deklaracją polityczną, a nie narzędziem rzeczywistych zmian gospodarczych.

Jan Kłimek